

108571

Historikar utsett for hets



– Skrivninga av krigssoga for Møre og Romsdal har vore utriveleg i periodar, hevdar historikar Arnljot Løseth ved Høgskulen i Volda. Han presenterte delar av fylkessoga under seminaret i Volda i går.

Volda: – Enkelte har kome med svært fiendtlige utfall mot meg i samband med det eg skrive om okkupasjonsåra i Møre og Romsdal. Det opplyser historikar Arnljot Løseth til Sunnmørsposten. Han siktar då til enkeltmedlemar av nemnda for prosjektet. Nemnda er utpeika av fylkeskommunen.

**Bjørn Iversen
Bård Siem (Foto)**

Løset presenterte delar av dei kapitla som omhandlar okkupasjonsåra under seminaret i Volda i går. Under føredraget sitt poengterte Løset den framveksten som var innan delar av nærings- og arbeidsliv.

Han kom også inn på den nådlausé lagnaden som vart dei såkalla tyskarjentene til del, like etter at krigen var slutt. Her viste mellom anna Løset til at jenter som hadde vore i kontakt med tyskararar under krigen, hamna i politiet sine arkiv, utan vidare kriminell grunngjeving.

Omstridd

– Det er ikkje minst denne delen av krigshistoria eg har møtt motstand hos hjå eit par av medlemmane i nemnda. Eg har følt det slik at dei har vore aggressive og fiendtlige innstilte til det har gjort. I det heile har det til tider vore ein trasig atmosfære, og utriveleg å jobbe med denne delen av stoffet, hevdar Løset.

Andre delar det har vore usemje om, er korleis kampane i Gudbrandsdalen utarta seg. Løset har også levna dei engelske soldatane sin innsats litt ære.

– Lagnaden til tyskerjentene har lenge vore eit tabuemne, der det skulle dyssast ned korleis det gjekk med «offe-

ra». Eg har likevel valt å ta det med. Krigshistorikar Ragnar Ulstein har dessutan lest gjennom alt eg har teke med, og han har ikkje kome med vesentlege faglege innvendingar, seier Løset.

Næringslivet

Han syner elles til at delar av næringslivet hadde gode vilkår under krigsåra. Enkelte delar opplevde til og med ein sterk ekspansjon. Samtidig betalte både privatpersonar, det private næringslivet og mange kommunar ned store delar av gjelda si. Pengar var såleis ikkje største mangelen under krigen, men varemangelen var der i stor grad. Det skjedd også ei viss utjamning med omsyn til levevilkåra mellom by og land.

Etterretning

Den delen av motstandsarbeidet Løset legg mest vekt på, er etterretningsverksemda og englandsfarten. Etterretninga med overakinga av kysten var av eit slikt omfang, at den hadde internasjonale perspektiv. Her var elles ein klar front mot tyskarane i Møre og Romsdal og, sjølv om denne motstanden varierte geografisk.

Nemndsmedlemar som har vore kritiske til Løset sitt arbeid ynskjer ikkje å kommentere saka no.

Sammens-prosa

– Ei viss usemje naturleg...

22.4.95

– Eg kan stadfeste at det har vore ei viss usemje i sjølve nemnda, men ikkje meir enn det vi hadde rekna med. Det opplyser prosjektleiar for fylkessoga, Jon Tvinneheim. Heller ikkje fylkeskultursejef Arvid Blindheim meiner usemja er særleg dramatisk.

– Her er stoff som medlemmer av nemnda har opplevd sjølve, og dette er svært kjensleladde opplevingar. Men eg meiner denne usemja har gått meir mellom medlemmane i nemnda, enn mellom nemnd og forfattar, seier Tvinneheim. Han meiner det som skil Løset sitt stoff frå det andre har skrivne, er at forfatteren har lagt meir vekt på kvardagen hjå folk.

– Han har ikkje i den grad framheva det heroiske, slik krigssoga gjerne blir formidla. Det blir også vist til at fædskapen mot tyskarane varierte, og at hatet ikkje var like sterkt over alt. Dessutan har vi i tillegg hatt samarbeid med utanforståande faglege konsulentar, som har gått god for stoffet. Striden står vel helst om prioriteringa av stoffet, meiner Tvinneheim.

Fylkeskultursejef Arvid Blindheim syner til at nemnda er rådgjevande.

– Denne funksjonen har også nemnda hatt, både når det gjeld dette bindet, og dei to andre som allerede er utgitt. Men usemje eller strid, så står forfatteren heilt fritt. Eg ser det også som meir naturleg ein naturleg at det blir debatt om den mest sentrale delen av vår historie i nyare tid, meiner Blindheim.